

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ג טבת תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות לג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן רפ"ה עד סעיף ד'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 126 סימן רפ"ה.
מוסר: תחילת פרק י"ג עד פרק י"ג ועל כן אל יפלא.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב משנה ד' ואל תאמר' עד משנה ח.

הדף היומי בהלכה

מתי מהייבת מצות 'שנים מקרא ואחד תרגום' ללמוד גם תרגום ירושלמי?

פסוקים המופיעים בתרגום אונקלוס כלשונם במקרא, כגון "ראובן שמעון לוי ויהודה", יש לקוראם כחלק מהתרגום; וכשיש להם תרגום אחר, כגון תרגום ירושלמי - יש אומרים שצריך לקרואו במקום תרגום אונקלוס. וראוי לקרוא את המקרא בטעמיו, והבקי בעל פה בנקודות ובטעמים - רצוי שיקרא מתוך ספר תורה.

[ש"ע רפה, א, ומשנ"ב ב-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2, 3 ו-40]

מלבד חובת קריאת התורה בציבור, חייב אדם לקרוא בעצמו את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום. יש שכתב שתקנה זו תיקן משה רבנו ע"ה יחד עם התקנה לקרוא בתורה בכל שבת. ויש שכתב שאין זו מצות עשה נפרדת מדרבנן, אלא ענף ממצות תלמוד תורה, וכפי שאכן כתבו האחרונים שמטרת מצוה זו היא שכל אדם יהא בקי ורגיל בתורה. מצוה זו מוטלת על כל איש מישראל, בין תלמיד חכם הבקי בתורה, ובין עם

הדף היומי בהלכה

היכן מיקום התרגום ב'שנים מקרא' - בין שני המקראות או לאחריהם?

ולאחריו את המקרא, ובדיעבד, אם קרא מקרא אחד, תרגום, ומקרא שני, יצא ידי חובתו; ויש אומרים שלכתחילה יש לקרוא את התרגום בין שני המקראות, משום שקריאת התרגום לפני המקרא השני מועילה להבנת המקרא. אכן, אם הקדים את התרגום לשני המקראות - יתכן שלא יצא ידי חובתו.

[משנ"ב רפה, ב ו, וש"ע צ'; ביאורים ומוספים דרשו, 7 ו-21]

בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, יש אומרים שצריך לקרוא פסוק פסוק ותרגומו, ויש אומרים שצריך לקרוא פרשה פרשה ותרגומה [כלומר, פרשה 'פתוחה' ו'סתומה']; וכשהפרשה מסתיימת באמצע פסוק, כמופיע מספר פעמים בתורה - נחלקו הפוסקים אם יפסיק באמצע הפסוק, וכל אדם רשאי לנהוג כרצונו. ויש אומרים שניתן לקרוא גם את כל פרשת השבוע ברצף אחד. ובסדר המקראות והתרגום: יש אומרים שצריך לקרוא את המקרא פעמיים

הדף היומי בהלכה

מדוע בזמננו נדרש לימוד פירוש רש"י על הפרשה יותר מבעבר?

על התרגום, כיון שפירושו רחב בהרבה משל התרגום, ויש פרשיות רבות בתורה שלא ניתן להבינם בלימוד התרגום לבדו, אך לשם כך די שיעיין בפירוש ואינו צריך להוציא את המילים בשפתו.

ולימוד פירוש רש"י נדרש במיוחד בזמננו, שהתרגום אינו מובן לכל אדם, ומי שאינו מבין את התרגום אינו יוצא ידי חובה בקריאת התרגום לבדו.

[ש"ע רפה, ב, משנ"ב ד-ו, וביה"ל ד"ה תרגום; ביאורים ומוספים דרשו, 14, 16 ו-47]

מעיקר הדין, ניתן לצאת ידי חובת שנים מקרא ואחד תרגום בקריאת המקרא פעמיים עם פירוש רש"י, ובלבד שיקרא את הפירוש בפיו, וכן במקומות שאין עליהם פירוש - יקרא את המקרא פעם שלישית.

אולם, כיון שתרגום אונקלוס ניתן בסיני, וגם מפרש כל מילה, אין להסתמך על לימוד פירוש רש"י, ויש ללמוד את התרגום, ואף אם אינו מובן לו לגמרי. ומאידך, ראוי לכל אדם, ובפרט לירא שמים - ללמוד את פירוש רש"י בנוסף

כשעמד הילד לצאת אמר לו

הרב מטשעבין בנחת: "בני, אם מקישים פעם ופעמיים בדלת ולא פותחים, צריך לחשוב שאולי שכב בעל הבית לנוח"... הקשה הילד בתמימות: "מה? הרב ישן בשבת?!..."

הרב אברהם פוקס

מציא - הכניסו הרב לביתו ובחן אותו במשך שעה ארוכה בסבלנות ובאורך רוח, לבסוף כיבדו במיני מתיקה וליווהו לעבר הדלת. כשעמד לצאת, אמר הרב לילד בנחת: "בני, אם מקישים פעם ופעמיים בדלת ולא פותחים, צריך לחשוב שאולי שכב בעל הבית לנוח"... הבין הילד את הרמז, אך הקשה בתמימות: "מה? הרב ישן בשבת?!..." כך סיפר המגיד מישרים הנודע רבי שלום שבדרון, והוסיף: "את הסיפור שמעתי מהרב מטשעבין, שסיים באומרו כי מאז לא ישן עוד בימי השבת!..." (שאל אביך ויגדך)

הרב מטשעבין זצ"ל, מלבד גאונותו וגדלותו בתורה היה מופלא בהליכותיו ובמידותיו האציליות, היה מאיר פנים לכל אחד ואחד קטן כגדול, ומקבל בשמחה כל הדופק על דלתו. ילדים רבים מתושבי ירושלים נהגו לפקוד את ביתו ולהיבחן על תלמודם, ביודעם שהרב יקבלם בסבר פנים יפות ויעודד אותם וידריכם בדרך לימוד התורה.

באחת השבתות התדפק אחד הילדים על דלתו של הרב, וכאשר הדלת לא נפתחה - הקיש על הדלת עוד כמה פעמים עד שהרב פתח לו. כאשר שאל את הילד לרצונו, והילד ענה כי הוא מבקש מהרב שיבחן אותו במסכת בבא

פניני הפרשה

"אם המצב כה לחוץ, למה להוסיף את הלחץ של מבחני 'דרשו'? - שאל החבר. לא ענית, אבל הרהרתי בליבי: יש לי ב"ה ששה ילדים נפלאים, למה הוא לא שאל אולי אני מוכן לוותר על אחד מהם בשביל להוריד את הלחץ?..."

"לא ויתרנו, ובעז"ה גם לא נוותר בהמשך" - מכתבו המרגש של אברך מנבחני 'דרשו'

משפחתי עקב לידת ילדי השישי בלעה"ר הצטרף ללחץ הכלכלי מהבניה (ברוך השם, רק בשמחות).
 "שאל אותי אז חבר, ואף השבוע שאל אותי כך חבר נוסף: 'אם המצב כה לחוץ, למה להוסיף את הלחץ של מבחני דרשו?...'
 "לא ענית, אבל הרהרתי בליבי: יש לי ב"ה ששה ילדים נפלאים, ודרשו יש לי רק אחד. למה הוא לא שאל אותי - אולי אני מוכן לוותר על אחד מהילדים בשביל להוריד את הלחץ?..." כי זה הרי פשוט גם לו, שכל ילד הוא עולם ומלואו, ולא שייך מושג 'לוותר' עליו. גם מבחני 'דרשו' על הש"ס, הרי הם עולם ומלואו! וברוך ה' לא ויתרנו ואף בעז"ה לא נוותר גם בהמשך!
 "הידע והסיפוק מורגשים בכל סדר וסדר (כיוון שהש"ס כולו בלול מסכת עם חברתה)" - מסיים האברך את מכתבו, וחותם בברכה: "חזקו ואמצו".

יְכַאֲשֶׁר יַעֲנֵנו אֱתוֹ - בְּן יִרְבֶּה וְבֶן יִפְרֹץ (שמות א יב)

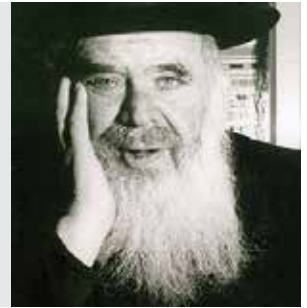
פעמים רבות מגיעות למשרדי 'דרשו' פניות או תגובות המחממות את הלב - פעם זה מאחד מנבחני 'דרשו' לאלפיהם, פעם זה מאחד מלומדי המסלולים השונים לרבנותיהם, ולפעמים סתם מיהודי ששאב שעה של קורת רוח רוחנית מאחד הספרים, החוברות ושאר החומרים הייחודיים המופצים על ידי 'דרשו' בצורות שונות.

באחד ממכתבים מרגשים אלו, שהגיע ממנו לאחרונה לידי אחד מבודקי המבחנים, שיתף אברך המתמיד זה כמה שנים בהשתתפות במבחנים על 'הדף היומי', בסיפורו האישי.

"לצערי ולשמחתי", כותב האברך, "בשנה שעברה עברתי תקופה לחוצה מאד עקב בניה והרחבת הדירה שלי. עיקר הלחץ היה בקיץ האחרון, שאז לחץ

”הבחור תפס מיד את המצב שלו,

שכולם אומרים שהוא בקי בש”ס, והנה עכשיו היה כאן מבחן
והוא רואה שהוא לא יודע... הוא קם מבלי לומר מילה ומבלי
להפרד מהחברים, הלך ולבש את המעיל והקפלוטש ונעלם...”

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ”ל מספר על הבחור שברח באמצע האוכל וצמח להיות אחד מגדולי הדור

אחד מגדולי הדור.

”היה מספר רבי חיים שמואלביץ, שרבי חיים וולאזינר אמר כהאי לישנא:
”ודאי שהבחור הזה עשה שלא כדון. הוא הרי צריך לברך ברכת המזון. אלא
מה, הוא יברך בדרך? זה ודאי שלא כהלכה לקום לכתחילה וללכת. צריכים
לברך במקום שאכל [אם הוא הלך, נחלקו ב”ש וב”ה אם יחזור, אבל לכתחילה
לכו”ע אסור ללכת]. אבל אם הוא היה נשאר ומברך ברכת המזון - בכמה דקות
שהיה לוקח הברכת המזון הכל כבר היה מצטנן אצלו, והוא כבר לא היה נוסע
ללמוד! בכמה דקות האלה היתה מצטננת אצלו כל ההתרגשות שעלתה לו
לגדלות עצומה בתורה, והוא לא היה מבצע את החלטתו לנסוע למקום אחר
וללמוד בפרישות מהעולם זמן רב.”

”היה אומר רבי חיים שמואלביץ: קורה שיש לבן אדם התעוררות, והוא דוחה
אותה ללאחר זמן. זה לא טוב, צריך מידי זה היסוד של 'עד דכפנת אכול, עד
דצחית שתה' (ברכות סב:) - כל זמן שאתה רעב, שיש לך התעוררות, תנצל
את זה! אל תשאיר את זה לאחר כך...”

(הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ”ל, דרשות משמר הלוי)

ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמה לא תפנה (אבות ב ד).
”רבי חיים שמואלביץ זצ”ל היה מספר בשיחות שלו סיפור נורא. הוא היה
אומר שמקובל כזה סיפור.

”בישיבת וולאזין היה בחור אחד שהיה מפורסם כבקי בש”ס. יום אחד ישבו
כמה בחורים ואכלו, ובאמצע האוכל דיברו בדברי תורה. הזכירו שם איזה מאמר
חז”ל ושאלו איפה המאמר הזה כתוב. הבקי בש”ס הזה, היה צריך להגיד מיד
איפה זה, והוא לא ידע. הוא קימט את המצח ולא נזכר בשום אופן.

”מיד הוא תפס את המצב שלו, שכולם מסביבו אומרים שהוא בקי בש”ס,
והנה היה כאן עכשיו מבחן והוא רואה שהוא לא יודע. הוא עדיין לא בקי בש”ס!
וזה הרי שיא התקוה של בן אדם, להיות בקי בש”ס.”

”מה הוא עשה? [מי שאין לו שכל נשבר... אבל מי שיש לו שכל מכין שטוב
שהוא יודע את המצב שלו]. הוא קם באמצע האוכל מבלי לומר שום מילה
ומבלי להפרד מהחברים, הלך ולבש את המעיל והקפלוטש שלו ונעלם. הוא
נסע לעיר אחרת וישב שם כמה שנים, יש אומרים שש שנים ויש אומרים
ארבע שנים, ולמד בשקידה עצומה בלי שום קשר עם העולם, וצמח להיות

פניני הפרשה

”יש לכם נס”, אמרו השוטרים לבחורי הישיבה ממיר. ”צעקנו
לעברכם ולא השבתם, ואף ברחתם. כמעט ירינו לעברכם... ותוך
כדי דיבורם דרשו לראות את תעודות הזיהוי שלהם

ויצא אל אחיו וירא בסבלתם (שמות ב יא)

כאשר למד הגאון רבי שלמה שמשון קרליץ זצ”ל בישיבת מיר, חזר פעם
מהישיבה בשעת לילה מאוחרת לאכסנייתו בלויית מספר בחורים. עלטה כבדה
שררה ברחוב. לפתע שמעו הבחורים קול ריצה מאחוריהם. מרוב פחד שמא
שודדים הם וכיוצא בזה, החלו לנוס על נפשם. אך ככל שהגבירו ריצתם כך
גברה הריצה בעקבותיהם.

כאשר הגיעו התלמידים לאכסניה קרובה, נכנסו פנימה וסגרו את הדלת.
אך תוך דקות נשמעו נקישות עזות. בפתח נצבו שוטרים מתחנת המשטרה
המקומית, והתלמידים הוכרחו לפתוח את הדלת.

”יש לכם נס”, אמרו השוטרים. ”צעקנו לעברכם ולא השבתם, ואף ברחתם.
כמעט ירינו ברובים לעברכם... תוך כדי דיבורם דרשו השוטרים לראות תעודות
זיהוי של התלמידים, אולם לתלמיד אחד לא היתה אצלו תעודה, כי לא התגורר
באכסניה זו. השוטרים לא ויתרו, ודרשו ממנו ללכת עמם לחדרו ולהראות

תעודתו, ומשראו, פטרוהו לשלום.

למחרת נודע למשגיח הגה”צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ”ל את אשר אירע. עמד
רבי ירוחם כרגיל על דוכנו כדי לומר את שיחתו המוסרית, אך הפעם החל
לתדהמת הכל בדברים חריפים ונוקבים.

”אומר לכם את האמת, שעקב המקרה החמור שאירע אתמול, שקלתי בדעתי
לסגור את הישיבה! וכבר שוחחתי על כך עם רבני הישיבה...”

הבחורים הביטו המומים זה על זה: על מה ולמה יצא הקצף?
המשיך המשגיח ופירש את דבריו: ”איך ייתכן שבחורים הניחו לחברם ללכת
לבדו מלווה בשוטרים ולא יצטרפו עמו? הלא מלבד הסכנה שיש בדבר, יש גם
לחוש את רגשות הפחד והבהלה התוקפים את החבר במצב סכנה. איך עושים
כך לבחור?! הרי כל התורה שלומדים לא שווה מאומה כשאין מידות טובות.”
(איש לרעהו ויחי תשע”ב מתוך: 'עמודי שש')

ואמר הגר"א אז, שאם היה מלשין - היה צריך לבוא בגלגול של כלב נובח ולא היה מועיל לו להצילו לא תורתו ולא מצוותיו!

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

להיכשל בה [והדוגמאות לכך רבות בסביבתנו הקרובה והיומיומית: נהג אוטובוס שאינו יהודי, קבלן או פועל בנין שאינם יהודים, וכדו]. בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים על כך מדברי החפץ חיים במקום אחר, הכותב על כך דברים מבהילים - "שעונו גדול מנשוא, ודינו שווה לאפיקורס וכופר בתורה ובתחיית המתים, שגהינום כלה והם אינם כלים, ועבור זה יבוא בגלגול בכלב נובח". ומעשה נורא מביא שם החפץ חיים מהגר"א ז"ע, שפעם נסע עם עגלון יהודי, וסטה הסוס לתוך שדה של נכרי, ובא הנכרי להכות את הגר"א - ונמנע הגר"א מלומר לו שלא הוא הגורם אלא העגלון, משום שבכך יהיה מלשין על העגלון היהודי בפני הנכרי - שהרי מדין תורה אין היהודי חייב לשלם, וגם אם כן, אין מגיעה לו הכאה. ואמר הגר"א אז, שאם היה מלשין - צריך היה לבוא בגלגול של כלב נובח, ולא היה מועיל לו להצילו לא תורתו ולא מצוותיו!

האם יש חילוק בין רכילות על ישראל באוזני ישראל, ובין רכילות על ישראל באוזני נכרי? - כותב החפץ חיים (הלכות רכילות כלל ז סעיף ד) כי לא זו בלבד שאין חילוק, אלא שפעמים רבות רכילות על יהודי באוזני גוי חמורה יותר! כיוון שעל ידה יכול להיגרם לישראל היזק וצער. וכותב עוד החפץ חיים: "ויש אנשים שנכשלים בזה עד מאוד, שמטילים מום בפני נכרי בסחורות שמכר לו ישראל או במלאכה שעשה לו, וכל כהאי גוונא, ובזה מצוי שגורם לו היזק וצער, וכמה פעמים יורד ממש לחייו על ידי זה". נראה כי גם בימינו, למרות שאיננו חיים בין הגויים, דרושה זהירות מיוחדת בעניין זה. אפשרויות המסחר הגלובלי כה רחבות וזמינות, וגם בארץ עצמה לא נדירים כל כך יחסי מסחר בין יהודים לשאינם יהודים. ומכאן עובר החפץ חיים' לאיסור החמור של הלשנה על יהודי בפני נכרי - מציאות שגם היא היתה שכיחה יותר בתקופתו, אך גם בימינו ניתן חלילה

איזוהי דאגה בריאה?

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

כאשר יחשוב בהלכה עד שיאמר דבר דבור על אופניו - אין יכולת לדאגה ההיא לעשות לו רע! ואף על פי שאמרו חכמי הטבע שהיגון חולי הלב והדאגה היא כלות הלב, אך דואג בתורה - אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לו". [רבנו יונה אבות ב, ד]

אמרו חכמינו ז"ל: "מרבה בשר מרבה רימה, מרבה נכסים מרבה דאגה... מרבה תורה מרבה חיים". ומפרש רבנו יונה: "מרבה תורה מרבה חיים, זה הדבר כנגד מה שאמר מרבה בשר מרבה רימה, שעל ידי התענוג והעידון יתקצרו ימיו, ועל ידי עמל בתורה יארכו. וגם כן הוא כנגד מרבה נכסים מרבה דאגה, כי דאגת הנכסים מקצרת שנותיו, ודאגת התורה - אף כי היא דאגה גדולה למבין

רבינו נכנס והתיישב ליד ידידו ומחותנו מרן הגרש"ז אויערבאך, והסיר את הכובע מראשו כדי לתת לבעלי השמחה את ההרגשה שהוא יושב בניחותא... הצלמים הגיעו במהרה וצילמו אותו מכל זווית

מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל מלמד פרק מאלף בזריזות ובכבוד הזולת

וְגַם הַיָּהוּה הוּא יֵצֵא לְקִרְבָּתְךָ (שמות ד, יד)

רבינו היה יושב ומאזין בניחותא, שואל ומתעניין על פרט ופרט, ומשתתף בכנות גמורה בשמחתם או חלילה בצרתם של ישראל.

כך הדבר בשעה שהוצרך לצאת ולהשתתף באיזו שמחה – רבינו היה יושב בניחותא בזמן שהותו שם, כאילו כל הזמן שבעולם עומד ופנוי לרשותו. רק לאחר ששיער כי יצא כדי חובתו, לא היה משתתף עוד רגע אחד, אלא מתרומם ממקומו ופונה לצאת.

ביטוי קולע נשמע פעם מפי רבינו בעניין זה, באוזני ת"ח שהסיעו ברכבו לחתונה אחת. כשיצא רבינו מהרכב, ביקש הנהג לברר כמה זמן בדעתו לשהות בחתונה, כי על כן רצונו לדעת מתי לבוא לקחתו בחזרה. השיב לו רבינו: "כדי שיעור צילום..."

ואכן רבינו נכנס, עלה למזרח והתיישב ליד ידידו ומחותנו מרן הגרש"ז אויערבאך. אף הוריד את הכובע מראשו כדי לתת הרגשה לבעלי השמחה שהוא יושב בניחותא... הצלמים הגיעו במהרה וצילמו את רבינו מכל זווית, ואף גם יחד עם בעלי השמחה...

בתוך שתי דקות לבש רבינו בחזרה את הכובע ויצא מן החתונה. כאשר פתחו בנסיעה, הסביר רבינו לבן לווייתו, שבעצם בעלי השמחה אינם צריכים אותו בשביל הריקודים, אלא בעיקר בשביל התמונות, ובזה הוא משמח אותם. אם כן אפוא, זהו השיעור שעליו להיות שם, ותו לא מידי...

אמת כי משום כך היו הכל מייקרים את בואו של רבינו עד מאוד, ואף אם היה זה לרגעים ספורים ממש. ידעו כולם וחשו כי זמנו של רבינו מצומצם ומדוקדק ביותר, ועל כן ידעו להעריך כל רגע במחיצתו.

סיפר על כך אחד מגדולי הדיינים, שנכח פעם משך שעה ארוכה בשמחת חתונה שערך אחד מהעובדים בבית הדין לצאצאיו. רבינו, לעומת זאת, הגיע להשתתף בחתונה זמן קצר ביותר. לבסוף התברר כי לאותו עובד ישנה תרעומת גדולה – דווקא על הדיין... מדוע לא שהה שם יותר. כלפי רבינו, הכביר בעל השמחה בברכות והודאות על השתתפותו...

לתמייה אתו הדיין, השיב והסביר העובד: "כבודו מגיע לכל חתונה, ולכן מצפה הייתי ממנו הרבה יותר... הרב אלישיב כמעט ולא מגיע לחתונות, זמנו קצוב כנראה מאוד, ולכן אם בכל זאת הגיע, הרי זו בשבילי חשיבות גדולה, למרות ששהה בחתונה רק זמן קצר..."

כך עלה ביד רבינו לשמח את בעלי השמחה, בזמן הקצר להפליא ששהה שם, כי על כן העניק להם באמת קורט מן היקר שבאוצרותיו: הזמן!...

(מתוך 'משוש דור ודור' – מרן רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל)

זריזותו הנפלאה של מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, ניכרה היטב לעיני העומדים לפניו בלילות בשעה שהיה משכים קום ליום חדש של תורה ועבודת ה'. אך נפקחו שמורות עיניו של רבינו, וכולו אומר זריזות ורעננות. בתוך זמן קצר להפליא, כבר רכון היה על גבי הגמרא...

ותהי לו תכונת הזריזות לקנין נפשי בר קיימא, וגם לעת זקנותו המופלגת, בעת שכוחות הגוף עזבוהו, אך בקושי יכול היה לשרך את רגליו, והוא נצרך לסיוע על כל צעד ושעל – לא הסכים רבינו להיעזר באיש, ואף לא בקרובים אליו ביותר, אם וכאשר הרגיש שיש באפשרותו לעשות את הפעולה בכוחות עצמו. היטב ניכרה אצילותו באמצע הלימוד, בשעה שהיה נצרך לאיזה ספר. גם כאשר כולו היה מכאובים, מכף רגל ועד ראש ואין בו מתום, ובקושי הלך על רגליו עם ההליכון, תיכף ומיד היה נאזר בגבורה וקם ממקומו, בלי שיהיו והתלבטות ולו לרגע, ובכוחות לא לו היה מתרומם ופוסע עם ההליכון במהירות עד למדף בו נמצא הספר. בשבוע למקומו, יש וכמעט היה נופל עם הספר בידו, מרוב מאמץ – עם כל זאת, ברגע שהקיץ משנתו להמשיך ולהשתעשע בשירת חיי, שירת התורה, היה נעשה הכל בזמן קצר ביותר, עד שבתוך דקות בודדות כבר היה יושב על יד הגמרא כשהוא שוכח עולם ומלואו על ייסוריו ומכאוביו. בטרם הלימוד שבאשמורת הבוקר, היה רבינו שותה כוס קפה. זהירות יתרה נהגו צאצאיו העומדים לשרתו, לחמם את המים שבקומקום מיד בעת שרבינו התעורר, פן יגיע מצב בלתי אפשרי שהוא יתיישב ליד השולחן ויצטרך להמתין קמעה...

בשנים המאוחרות, הורו הרופאים לרבינו לבדוק את מידת הסוכר בדמו לפני שתיית הקפה, ואף ליטול תרופה אחת. כל אלו נעשו במהירות עצומה, כמו בסרט נע.

כשרבינו היה אומר את הפסוקים שלאחר ברכת התורה, כבר היה מושיט את אצבעו בשביל לבצע בה את הבדיקה. מיד כשסיים היה לוקח את התרופה, ותיכף כבר היו מגישים לו את כוס הקפה. המתח מצד הנכדים היה גדול, להספיק לעשות את הכל בזמן המדויק – בעוד רבינו עצמו שלו ורגוע, נפשו שלמה בכל מיני שלמות של מידת הזריזות החביבה, המביאה ליד המעלות הנשגבות שנמנו בברייתא דרבי פנחס בן יאיר.

"כדי שיעור צילום..."

ואולם, יחד עם חריצותו וזריזותו של רבינו הלהוט אחר התורה, הרי שבאותם רגעים גופא שהקדיש למען זולתו, לא היה ניכר עליו כלל שהוא לחוץ בזמן.